

**De beteekenis van oude plantennamen voornamelijk
uit Kiliaan**

DOOR

H. L. GERTH VAN WIJK.

Schrijver dezes wandelde als jong leeraar, in het jaar 1874, door een kruidtuin in gezelschap van een bejaard apotheker. Deze vroeg hem „weet U ook waar *hedera terrestris*?) hier in den tuin staat”? Tot mijn smart — op dat oogenblik meende ik tot mijn schande — moest ik mijn medgezel bekennen dat mij die plant onbekend was. Bij onze wandeling kwamen wij iets later langs *Glechoma hederacea*, de hondsdraf, en toen zeide bedoeld apotheker dat deze plant *hedera terrestris* heette. Ziedaar mijn eerste kennismaking met een ouden wetenschappelijken plantennaam. Had ik bij die gelegenheid het onaangename gevoel dat mijn medgezel geen hoogen dunk kreeg van mijn botanische kennis, later heb ik gemerkt dat die oude plantennamen aan bijna alle natuurhistorici van onzen tijd onbekend zijn.

Ruim 20 jaren later moest ik voor een bepaald doel een enkele plant nazien uit *Dodonaëus Kruidboek*2), en wel zijn *acer major*. Nu wist ik wel dat niemand minder dan Prof. Dr. C. A. J. A. Oudemans namen uit dit kruidboek bewerkt had, en ik wist ook dat deze *acer major* beschouwde

1) De oude wetenschappelijke plantennamen cursiveer, de officieele Nederlandsche namen spatieer ik.

2) Hieronder versta ik in dit stukje de editie van 1644, getiteld *Crvydt-Boeck Remberti Dodonaei*, de eenige welke ik tot mijn beschikking had.

als *Acer Pseudo-platanus* de eschdoorn, maar toch achtte ik mij verplicht ook persoonlijk deze plant uit *Dodonaeus* na te zien. Nu geeft deze schrijver een afbeelding van een tak der plant, en tevens een vrucht afzonderlijk. Ik vond dat de tak zonder twijfel *Acer Pseudo-platanus* voorstelt, maar dat de vrucht evenzeer ongetwijfeld van een andere *Acer*-soort moet zijn. Toen ik zoover gekomen was, las ik zorgvuldig na zoowel wat *Dodonaeus* zelf over de plant had geschreven, als wat een later schrijver bij wijze van commentaar hierbij gevoegd had. Op die manier heb ik uren doorgebracht met het peinzen over de beteekenis van *acer major* uit *Dodonaeus* en telkens weer kwam ik tot de overtuiging die ik thans nog heb: „de *acer major* kan behalve *Acer Pseudo-platanus* nog tevens bedoelen *Acer platanoides*.” Bovendien wordt een synoniem van Bauhinus, die door den bewerker der editie van 1644 vermeld wordt onder *acer major*, door latere schrijvers beschouwd als betrekking te hebben op *Acer platanoides*.

Daar ik aan die eene plant uit *Dodonaeus* zooveel tijd besteed had, huiverde ik er voor het geheele boek door te werken, iets dat mij later meermalen speet en thans nog spijt.

Met voordacht heb ik wat lang stilgestaan bij dit eene voorbeeld uit *Dodonaeus*, omdat hieruit blijkt dat één zijner afbeeldingen aanleiding kan geven tot verschil van meening. Weinige jaren geleden bleek mij dat dit ook met een enkele andere afbeelding het geval kan zijn. In zijn *Woordenboek der Nederlandsche Volksnamen van Planten* geeft de Heer Heukels den naam watervliet (*Dod.*) als syn. van *Sambucus Ebulus*, de kruidvliet. Naar mijne opvatting evenwel is door *Dodonaeus* onder dien naam geteekend een vruchtdragende tak, of wil men liever een plant, want er zijn wortels bij afgebeeld, van *Viburnum Opulus*, de Geldersche roos. Ook hierbij las ik de be-

schrijving zorgvuldig na en zag met genoegen dat Dodonaeus melding maakt van den wilden vorm met groote randbloemen en van den gekweekten vorm, bij welken niet slechts de rand-, maar ook alle andere bloemen groot zijn. Bij mijn weten wordt dit verschijnsel niet aangetroffen bij Sambucus Ebulus, terwijl het wel voorkomt bij Viburnum Opulus.

Omtrent een andere plant uit Dodonaeus — ik teekende helaas niet aan welke — heb ik bij twee schrijvers evenzeer een groot verschil in opvatting aangetroffen.

Treft men bij het doorwerken van Dodonaeus herhaaldelijk afbeeldingen aan, zoodat men daaraan meer of minder houvast heeft, geheel anders wordt dit bij het doorwerken van Kiliaan. In diens Woordenboek¹⁾, vooral in de latere edities, staan heel wat Nederlandsche namen van planten of van hare deelen. Maar ter verduidelijking worden dan daarbij meestal slechts één of meer wetenschappelijke namen opgegeven, of soms bovendien namen in een of meer moderne talen.

Hierboven wees ik er reeds op dat die oude wetenschappelijke namen voor een botanicus van onzen tijd, die geen studie maakte van oude namen, onbegrijpelijk zijn of zelfs zeer geschikt om hem in de war te brengen. Zoo vindt men in Kiliaan (p. 196) goud-bloeme: *caltha, flos calthae, calendula* Een van onze beste botanici van wien ik enkele jaren geleden een manuscript doorwerkte, bracht op grond van den naam *caltha*, de goudbloeme van Kiliaan thuis bij *Caltha palustris* in plaats van bij *Calendula officinalis*, de goudsbloem, die vroeger o.a. *caltha* genoemd werd. Ik maakte hem opmerkzaam op deze fout evenals op vele an-

1) Tenzij het uitdrukkelijk anders vermeld wordt bedoel ik hiermede de editie van 1777, de eenige die ik geregeld tot mijn beschikking had.

dere fouten welke hij in namen uit Kiliaan gemaakt had en zag later met genoegen dat hij alle door mij opgegeven veranderingen had aangebracht.

Een groote moeielijkheid is voor een nieuwer botanicus niet enkel daarin gelegen dat een oude naam soms een heel andere beteekenis heeft gekregen als hij in de nieuwere nomenclatuur is overgenomen, getuige het boven opgegeven voorbeeld van *caltha*, maar niet minder daarin dat een naam die tegenwoordig alleen als geslachtsnaam gebruikt wordt, vroeger bepaald als naam voor een soort gebruikt werd. Zoo is b.v. holderboom, maeshout, (p. 243); luytenhout (p. 364); maeshout, maeserenhout, maeshoutenboom (p. 372) = *acer*, niet ons geslacht *Acer*, maar wel de soort *Acer campestre*, de Spaansche aak.

De verwante *Acer Pseudo-platanus* — reeds boven door mij uit *Dodonaeus* aangehaald — wordt door Kiliaan (pp. 7, 495, 496) genoemd aenhorn, ahorn, plaenboom, planapboom¹⁾, planeboom, pledenerboom. Op drie plaatsen geeft hij als wetenschappelijken naam daarvoor op *platanus*, zoodat men oppervlakkig oordeelende zou meenen dat hij een soort van het geslacht *Platanus*, plataan, bedoelt. Maar Kiliaan zelf maakt het in dit geval zeer gemakkelijk die fout te vermijden, want hij zegt (p. 495) planeboom.... *acer maior*.... *platanus* dicitur. Bovendien blijkt uit den naam *Acer Pseudo-platanus*, door Linnaeus aan den eschdoorn gegeven, duidelijk genoeg dat de boom vroeger den naam *platanus* gedragen heeft.

Else, elst, elsenboom (p. 137) *alnus* is de plant die door Linnaeus genoemd werd *Betula Alnus* en die thans bekend is als *Alnus glutinosa*, de zwarte els.

Hemst, witten hemst (p. 228) = *althaea, ibiscus, bismaltua* is de *Althaea* die in de geneeskunde gebruikt werd en wordt,

1) Deze naam wordt volgens Kiliaan (p. 495) ook gebruikt voor *corylus*, d. i. *Corylus Avellana*, de hazelaar.

d. i. *Althaea officinalis*, de heemst. De hiermede verwante *Athaea rosea*, onze stokroos, wordt door Kiliaan opgegeven onder de namen stockroose (p. 640) en winterroosen (p. 813), waarbij hij als wetenschappelijke namen o. a. geeft *malua rosea* en *malua maior, hortensis*. In het Duitsch, Engelsch en Fransch vindt men den eersten naam terug in pappelrose, rose mallow en mauve rose.

Asare (p. 834), haselwortel (p. 219) en mansoore (p. 374) = *asarum* . . . zijn namen voor *Asarum europaeum*, mansoor. De eerste naam komt voor in een afzonderlijke lijst die o. a. woorden bevat van vreemden oorsprong.

Het doodkruid, *Atropa Belladonna*, wordt door Kiliaan (p. 128) genoemd dulkruyd, dulle besien, *solanum mortale, letale*. Nu is een van de oude wetenschappelijke namen dezer plant *solanum lethale*, welke nog behouden is in de tegenwoordig bij pharmaceuten misschien niet meer bekende namen *folia solani lethalis* (voor de fol. belladonnae) en *radix solani lethalis* (voor den rad. belladonnae). De oude wetenschappelijke namen zijn o. a. nog te herkennen in morelle mortelle, deadly nightshade, tötlicher nachtschatten.

Euene (p. 142) en hauer (p. 220) = *avena, bromos* zijn namen voor *Avena sativa*, de haver, en niet voor het geslacht *Avena*. Op bl. 220 geeft Kiliaan haueren meel, *farina auenacea* voor ons havermeel. Een verwante wilde soort, de oot, *Avena fatua* heet bij Kiliaan (p. 142) ghebaerde euene = *aegylops, festuca*. Nu is *festuca prior* een der oude synonimen van *Avena fatua*, zoodat Kiliaan hier de bijvoeging *prior* kalm blijkt te hebben weggelaten.

Zeer eigenaardig is de naam *iuncus floridus* = bloembieze (p. 73), die al heel licht gehouden zal worden voor een soort van het geslacht *Juncus* (= rusch). Dit is echter geheel onjuist; *iuncus floridus* is synoniem met *Butomus umbellatus*, onze zwanenbloem, die den ouden wetenschappelijken naam o.a. nog laat hooren in blumenbinse, flowering

rush, jonc fleuri en bloembies. Evenals de meeste planten, die men in den ouden tijd kende, was ook deze geneeskrachtig en leverde o.a. den *radix junci floridi*.

Ghenoffel-naghel (p. 186), groffel-naghel (p. 203), kruidnaghel (p. 329), naeghel en kruidnaegel (p. 401) zijn alle namen voor de kruidnagel, d.i. de algemeen bekende gedroogde bloemknop van de plant die door Linnaeus genoemd werd *Caryophyllus aromaticus*. Deze knop was oudtijds bekend onder de ook door Kiliaan vermelde namen *caryophyllon*, *caryophyllum* en *caryophyllus*. Ook thans nog heeten de kruidnagels *caryophilli* en *caryophilli aromatici*. Eenige malen geeft Kiliaan ter verduidelijking ook namen in moderne talen; zoo geeft hij bij ghenoffelnagel (p. 186) als Fransche naam *doux de girofle*, d.i. een drukfout voor *cloux de girofle* een naam die — met een geringe wijziging in spelling, nog steeds in het Fransch gebruikt wordt voor de kruidnagel. Meermalen blijkt dat namen uit Kiliaan's tijd nog in lateren tijd in het Nederlandsch gebruikt werden of worden; zoo geeft de Bo in zijn Westvlaamsch *Idioticon* groffelnagel als een naam voor den kruidnagel en Paque in *De Vlaamsche Volksnamen der Planten* geeft o.a. den naam *groffelsnagel*.

De herfsttijloos, *Colchicum autumnale*, heet bij Kiliaan herfstbloeme (p. 233), *hermodactilen* (p. 847), hondsbloeme (p. 243 als syn. van herfstbloeme) en tijdloose (p. 671); wetenschappelijke namen zijn bij hem o. a. *bulbus agrestis* en *colchicum*.

Boonkens holwortel (p. 81) = *capnos fabacea radice* is *Corydalis solida*, onze helm bloem; maar ik ben overtuigd dat geen botanicus uit dezen tijd zal vermoeden dat de pas genoemde oude naam synoniem is met een soort van *Corydalis*. Eenige jaren geleden zei mij een tuinman over deze plant „wij noemen ze boontjeskruid omdat de wortel op een boon lijkt”. De naam boonkens holwortel moet worden opgevat als tegenstelling met den holwortel,

Corydalis cava, welke door Kiliaan wordt opgegeven als holwortel (p. 243), *fumaria*, *bulbosa*, *radix cava*. Bij deze plant, die onmiddellijk met de helmbloem verwant is, heeft de holle wortel¹⁾ niet den vorm van een boon.

Ik wees er reeds op dat de hazelaar, *Corylus Avellana*, door Kiliaan planapboom (p. 495) genoemd wordt; andere namen zijn haseler en haselnotboom (p. 219). De vrucht noemt hij haselnot (p. 219) *nux auellana*, *pontica*; bovendien geeft hij hierbij den Duitschen, Engelschen en Franschen naam der vrucht.

Deurnboom (p. 108), haegdoren (p. 209), hondsbremeren (p. 243), meydoorne (p. 383) en spelledoren (p. 615) zijn alle namen voor *Crataegus Oxyacantha*, tweestijlige meidoorn, en tevens voor *C. monogyna*, welke soorten in den ouden tijd m. i. stellig niet onderscheiden werden. Voor deze plant geeft Kiliaan heel wat wetenschappelijke namen, b. v. (p. 209) *spina acuta*, *oxyacantha*, *spina appendix* en (p. 615) *alba spina*. In het Fransch is die laatste wetenschappelijke naam overgenomen want daar heet de meidoorn algemeen aubépine, in het Engelsch white thorn en de naam albespyne komt wel voor bij een enkele oude Engelsche schrijver. Ook in het Duitsch komt de naam weissdorn voor en wat het Nederlandsch betreft geeft Paque den naam witte doorn als op enkele plaatsen van Vlaanderen in gebruik.

Saffraen (p. 547) = *crocus*, *crocum* Germ. saffran, Gall. saffran zijn de gedroogde stempels van de saffraanplant, *Crocus sativus* L., die nog tegenwoordig in de apotheek bekend zijn onder den wetenschappelijken naam *crocus*. In het Nederlandsch heeten ze nog altijd saffraan evenals in Kiliaan's tijd.

1) Ik gebruik hier niet het woord wortelknol omdat ik wil laten uitkomen *radix cava*.

Aerdappel, verckensbrood (p. 11) *cyclaminus, rapum terrae* is *Cyclamen europaeum* L., die onder den naam Alpenviooltje wel aan velen bekend zal zijn. Voor deze plant geeft Kiliaan (p. 585) sughenbrood hetgeen stellig een drukfout is voor seughenbrood welken naam hij op p. 737 geeft. Behalve de twee boven opgegeven wetenschappelijke namen geeft hij o. a. *artonita*, dat meestal *arthanita* geschreven wordt, *cyclamen* en *panis porcinus* (p. 585). Het is altijd mogelijk dat iemand op den naam aardappel afgaande meent dat Kiliaan hiermede den aardappel bedoelde, ofschoon het volkomen zeker is dat de opgegeven oude wetenschappelijke namen betrekking hebben op het Alpenviooltje. Daarom vond ik het in dit geval interessant eens te onderzoeken wat vroegere edities van Kiliaan omtrent deze plant vermelden.

Ik bezocht daarvoor de Bibliotheek van het Museum Plantyn Moretus te Antwerpen, waar ik inzag edities II van 1588, III van 1599 en IV van 1620. Tot mijn spijt zag ik de 1^e editie (van 1574) niet, daar die aan een andere Bibliotheek was uitgeleend. Nu vond ik de bedoelde namen nog niet in de 2^e, maar wel in de 3^e editie, waarin o. a. wordt opgegeven aardappel, verckensbrood en seughenbrood. Bedenkt men dat de aardappel pas omstreeks 1590 in den Leidschen Hortus geplant werd dan is ook op geschiedkundigen grond wel aan te nemen dat deze plant in 1599 nog niet bij het volk genoeg bekend zal zijn geweest om reeds drie namen te dragen. In werkelijkheid is de aardappel slechts zoo langzaam verspreid en bekend geworden dat Pritzel und Jessen in Die deutschen Volksnamen der Pflanzen als oudste Deutsche naam er een geven van het jaar 1687 en dat Erckmann-Chatrion in Histoire d'un Paysan den invoer schetsen van aardappels in den Elsas ik meen omstreeks 1779.

Onze kwee, *Cydonia vulgaris* Pers., heet bij Kiliaan que-

appelboom, quedenboom (p. 513) *Malus cydonia*; de vrucht daarentegen noemt hij que, queappel, quedeappel (p. 513) *Malum cydonium*. De peervormige vrucht noemt hij quepeyre *Malum struthium*.

Dianthus Caryophyllus, de anjelier, wordt door Kiliaan op heel wat plaatsen genoemd: (p. 23) angheliere, angiere, ghenoffel; (p. 186) ghenoffelbloeme, gheroffel; (p. 189) ghicroffel; (p. 203) groffel; (p. 410) naeghelbloeme en (p. 504) potbloeme. Namen overeenkomende met potbloeme geven zoowel Paque (potblommen en pottebloem) als de Bo's Idioticon (o.a. potbloem en pottebloem) voor de anjelier. Oude wetenschappelijke namen zijn o.a. *caryophyllaea*, *caryophyllus*, *betonicae species*, *vetonicae species* De bovenvermelde oude Nederlandsche namen zijn reeds op den klank afgaande bijna alle gemakkelijk thuis te brengen -- ten overvloede herinner ik er aan dat ik dit nooit heb gedaan --. Ik zal behalve het bij *Cyclamen europaeum* reeds vermelde voorbeeld van den aerdappel nog een paar voorbeelden geven om aan te toonen hoe gevaarlijk dit kan zijn.

Op p. 261 geeft Kiliaan iannette, iennette, iennetteken, *narcissus*, *lychnus siluestris*, d. i. de dagkoekoeksbloem, *Melandryum rubrum*, welke in bosschen voorkomt. Maar op p. 186 vindt men ghennette iannette -- blijkbaar is achter ghennette een komma vergeten --, zoodat men op den klank afgaande geneigd zou zijn ghennette te beschouwen als de dagkoekoeksbloem. Gelukkig snijdt Kiliaan de mogelijkheid daartoe zoo goed als af door te vermelden (p. 186) „ghennette iannette. Equus alipes, pteropes, celer: genus equi Hispanici vulgò gennettus, ginnettus, iannettus.” Hieruit blijkt zoo duidelijk mogelijk dat ghennette van Kil. een snelvoetig paard en geen plant is. Die beteekenis heeft het woord behouden, zooals o. a. blijkt uit v. Dale Nieuw Woordenboek der Nederlandsche Taal. Iannette is dus volgens Kil. zoowel een naam voor een paard (volgens

p. 186) als van de dagkoekoeksbloem (volgens p. 261).

Een vrij algemeen in het wild voorkomende plant is *Leonurus Cardiaca*, hartgespan, die vroeger in de geneeskunde gebruikt werd en m.i. in Duitschland door het volk nog wel gebruikt wordt. Immers in den 4^{en} druk (Anno 1906) van *Volkstümliche Namen der Arzneimittel* von Dr. J. Holfert, bearbeitet von G. Arends, vind ik twee Duitse namen — Hartspankraut en Harzgespann — voor herba cardiaca. Nu geeft Kil. (p. 234) hertenghespan en daar ieder weet dat hert of herte vroeger¹⁾ gebruikt werden voor hart, zal men op den klank afgaande meenen dat hartgespan bedoeld wordt. Maar Kil. geeft (p. 234) hertenghespan²⁾ *cardialgia*, *cardiaca*, *cardia*, *cardiacus morbus*. q. d. *tensio cordis siue stomachi*. Hieruit blijkt duidelijk dat hij de ziekte bedoelt waartegen de plant als geneesmiddel dienst deed, maar niet de plant zelve.

Moore (p. 402) en pastinake (p. 484) zijn een paar namen van de peen, *Daucus Carota*, waarvoor als wetenschappelijke namen o.a. genoemd worden *pastinaca* en *staphylinus*. Behalve de beide bovengenoemde geeft Kil. nog vele andere Nederlandsche namen, (p. 184) gheelwortel; (p. 231) karote, karotewortel³⁾; (p. 328) kroonkenskruyd; (p. 485) pee, pote; (p. 761) voghelnest. Of de suyckerpeë, (p. 651) *carum*, *carui*, *daucus niger* hiertoe behoort durf ik tot nog toe niet beslissen.

Ghensiaen (p. 186), *gentiana*, *aloë Gallica* is de gentiaan, *Gentiana lutea* L., welke in de geneeskunde hooge waarde had. Als andere soort van dit geslacht vermeldt Kil. maelgher (p. 368) *gentiana minor*, *cruciata*, d. i. *Gentiana*

1) Wellicht nog tegenwoordig dialectisch, maar dat is mij onbekend.

2) Juist hiervoor geeft Kil. hertwee. *Cardialgia*.

3) Dat Kil. *pastinaca* als zijn syn. beschouwt van *Daucus Carota* blijkt heel duidelijk uit deze namen waarachter hij laat volgen: *pastinaca*, *daucus*, *siser vulgo carota*. Gal. *carotte*. Ang. *carot*.

Cruciata, kruisbladgentiaan. Blijkt uit den naam gentiana bij de twee bovengenoemde soorten reeds aan den oningewijde dat zij kunnen behooren tot het geslacht gentiaan, Gentiana, geheel anders is dit met den naam (p. 346) blauw leliken *viola calathiana*, *autumnalis*, d. i. de klokjesgentiaan, Gentiana Pneumonanthe. Toch zou men ook zonder den naam *viola calathiana* te kennen vrij gemakkelijk uit Kil. de beteekenis van dien naam eenigzins kunnen begrijpen, want hij vermeldt (p. 127) duysentschoone *pneumonanche*, *viola calathiana*: gentianae genus. In het Engelsch is de algemeene naam der plant Calathian violet, zooals men ziet volkomen den ouden wetenschappelijken naam.

Is de *viola calathiana* een soort van gentiaan, de *viola Damascena* (p. 841), *viola alba*, *viola matronalis* behoort noch tot dit geslacht, noch tot het geslacht viooltje, maar tot het geslacht Hesperis en wel tot de soort *H. matronalis*, de damastbloem, welke Kil. t. a. pl. noemt damastbloeme, damesbloeme. Men vindt een paar dezer oude wetenschappelijke namen o. a. terug in Damask violet, en in violette de Damas, violette des matrones.

Garste, gherste (p. 155) *hordeum* is niet de naam voor het tegenwoordige geslacht Hordeum, maar wel voor de soort Hordeum vulgare, gerst. Op p. 187 geeft Kil. gherste *horreum* — natuurlijk een drukfout voor *hordeum*—*crithe*, en daarbij voegt hij samenstellingen van het woord gherste, nml. gherstenbrood, gherstendranck en gherstenmout.

Bilsen, malkruyd (p. 68) *hyoscyamus*, *altercum* is het bilzenkruid, Hyoscyamus niger; op p. 373 geeft Kil. nog eens de twee zelfde Nederlandsche namen in andere volgorde en bovendien vele wetenschappelijke, van welke ik hier aanhaal *fabu suilla* en *iusquiamus*. Den eersten naam vindt men o. a. terug in het Duitsche Saubohne en het Fr. fève à cochon, den tweeden in het Fransche jusquiame, een zeer algemeene naam voor het bilzenkruid.

Hulst (p. 258) *ruscus siluestris*, *aquilenta*, *aquifolia* en stekpalm, hulst (p. 634) *agrifolium* zijn beide namen voor de hulst, *Ilex Aquifolium*. Kil. maakt het vinden van de beteekenis in dit geval zeer gemakkelijk door de bijvoeging Gal. houlx (p. 258). Een paar van die oude namen zijn nog behouden in *folia agrifolii*, *folia aquifolii*, enz.

Lischbloeme (p. 355) *flos iridis* vulgd *lilium caeruleum* is *Iris germanica*, Duitische lisch, welke blauwe bloemen heeft en natuurlijk niet de geelbloemige *Iris Pseudacorus* (onze gele lisch). Lisch (p. 355) *iris*, *radix Illyrica* is de geneeskrachtige *Iris florentina*, dat was de *Iris* bij uitnemendheid. Hiermede zijn volgens Kil. synoniem (p. 192) glis, glisch, Fland., lisch, *iris*. In de Bo's *Idioticon* herinner ik mij niet deze beide Vlaamsche namen te hebben gevonden. Paque vermeldt ze evenmin, maar wel geeft hij den naam glès in de beteekenis zoowel van *Gladiolus* als van *Iris germanica*. Dit is voor vooveel ik weet een van de weinige gevallen waarin een door Kil. opgegeven Vlaamsche naam niet voorkomt bij een van deze twee schrijvers, of zelfs bij geen van beide.

Gweet, weet (p. 207) *glastum* is *Isatis tinctoria*, de weede. Voor hen die niet weten dat *glastum* een oude synoniem is van *I. tinctoria*, en ik vermoed dat dit met vele onzer botanici het geval is, geeft Kil. hierbij op Gal. guesde, welke naam in het tegenwoordige guède nog herkend kan worden. De weede kan dienen om aan te toonen dat Kil. niet altijd standvastig was in zijn spelling; hij spelt: weed (p. 792), weedte (p. 792), weet (p. 794) en weete (p. 794). Als andere Nederlandsche namen geeft hij nog pastel (p. 484) en weytkruyd (p. 797) en als andere wetenschappelijke namen o.a. *isatis vulgo gadum* (p. 792). *Glastum* vindt men nog terug in *herba glasti*, d. i. hetzelfde als *herba isatidis*.

Dooue netel, doode netel (p. 117) *urtica*, *lubeo*, *lamium*,

urtica mortua vel *iners*.... is *Lamium album*, witte doovenetel, d. i. de doovenetel bij uitnemendheid die daarom ook wel door vroegere schrijvers genoemd wordt eerste doovenetel of eerste doovenetelen. Zoowel *urtica mortua* als *urtica iners* beteekenen hetzelfde als in onze taal doovenetel; dezen naam — die ook op eenige verwante planten wordt toegepast — vindt men terug in vele moderne talen.

Kersse, hofkruid (p. 289) *nasturtium hortense* vulgò *cressio* is *Lepidium sativum*, onze tuinkers. Dat deze in den tijd van Kil. reeds zoo genoemd werd, blijkt uit p. 687 waar men als namen vindt opgegeven tuynkersse, hofkersse, *cardamum*, *nasturtium hortense*. Hofkers en kers worden beide ook door Paque vermeld; kers door de Bo in zijn *Idioticon*. Daarentegen wordt de naam tuinkers, waarbij Kil. ook niet aanteekent Fland., hetgeen hij steeds doet als hij bepaald Vlaamsche namen opgeeft, niet aangetroffen in Paque, noch in de Bo's *Idioticon*. Wel geeft de bewerker van de Bo's *Kruidwoordenboek*¹⁾ den naam tuinkers, maar hieruit volgt in het geheel niet dat het een Vlaamsche volksnaam is, want in dit boekje worden heel wat plantennamen vermeld die volstrekt geen volksnamen zijn.

Caprifolie (p. 836); gheytenbaerd, gheytenblad (p. 185) — dat op p. 375 geytenblad gespeld wordt —; mammekens (p. 374) en mannekenskruid zijn alle namen voor de wilde kamperfoelie, *Lonicera Periclymenum*. Deze bekende plant had heel wat wetenschappelijke namen, van welke Kil. er vele opnoemt, o. a. *barba capri*, *caprifolium*, *siluae mater*, *periclymenum*, enz.

Een hoogst enkele maal, als een oase in een woestijn, ontmoet men een wetenschappelijken naam die geheel over-

1) De titel is: *Deken de Bo's Kruidwoordenboek* bewrocht en uitgegeven door Joseph Samijn Prof. in 't Collegie te Meenen.

eenkomt met den tegenwoordigen en — wat meer zegt — die ook op dezelfde plant betrekking heeft. Dit is het geval met *Malva silvestris*, groot kaasjeskruid, waarvan gezegd wordt kaeskenskruid (p. 274) *malua silvestris* q. d. *herba caseolorum*: à forma seminis caseolo non dissimilis. Zeer gewoon is die verwarring van vruchten en zaden, niet enkel in den ouden tijd trouwens, ze gebeurt thans nog even goed. Als andere namen voor dezelfde plant vindt men *malue* (p. 374) ook weer met den naam *malua silvestris* en op p. 483 *papel*, *pappel* en *maluwe*. Den naam *maluwe* vermeldt Paque voor Rotterdam¹⁾ als syn. met verscheidene soorten van *Malva*; kaaske(n)skruid voor eenige plaatsen in Vlaanderen in dezelfde beteekenis als *maluwe*, vooral betrekking hebbende op *Malva rotundifolia* L. en *M. silvestris* L.; *pappels* geeft hij op voor eenige Vlaamsche plaatsen.

Bij den *mispel*, *Mespilus germanica*, maakt Kil. weer verschil tusschen de vrucht, *mespilum* en de plant *mespilus*. Voor de vrucht vermeldt hij *mispel* (p. 394) en *nespel* (p. 415), voor de plant (p. 394) *mispelboom*, *mispeler* en *mispeltère*.

Ook bij de *zwarte moerbeï*, *Morus nigra* L., maakt Kil. dit onderscheid; de vrucht noemt hij *morum*, de plant *morus*. Namen voor de vrucht zijn (p. 396) *moerbèsie*; (p. 401) *moorbèsie*; (p. 405) *muylbeere* en *muylbèsie*. De boom heet (p. 396) *moerbèsieboom*.

Myrica Gale, onze *gagel*, draagt bij Kil. eveneens den naam *gaghel* (p. 153) *pseudomyrtus*, *eleagnos*; den eersten wetenschappelijken naam kan men terugvinden in den Franschen naam *myrte bâtard*, den tweeden in *folia chamae-laeagni*, dien ik eenmaal in een boek aantrof. Paque ver-

1) Eigenaardig dat Paque onder Vlaamsche volksnamen ook enkele malen namen vermeldt uit Rotterdam, Zierikzee, den Bosch, Boxtel en nog van eenige plaatsen in Nederland.

meldt als Vlaamsche namen voor *Myrica Gale*, zoowel gagel als hagel. De Bo vermeldt in zijn *Idioticon* voor deze soort wel de namen agelte en hagelte, maar gagel noch hagel.

Ik geloof niet dat vele van de tegenwoordige botanici op het denkbeeld zullen komen *melanthium* te houden voor syn. met *Nigella sativa* L., toch is dit werkelijk een van de synoniemen van deze plant. Hij is nog te vinden in *semina melanthii*, dat zijn de zaden van deze soort van *Nigella*. Door Kil. wordt de plant op twee plaatsen vermeld, nml. op p. 417, nigelle, *nigella*, *melanthium*.... en op p. 851, narde, *melanthium*, *nigella*, *gith*, officin. *nigella Romana*. Voor hen die mijne namen in Kil. mochten willen nagaan — natuurlijk uit de door mij genoemde editie — voeg ik hier bij dat Kiliaan op p. 417 nog achter *melanthium* geeft herbae genus Gal. nielle. Aan herbae genus hecht ik in dit geval in het geheel geen waarde, daar ik *melanthium*¹⁾ nimmer anders aantrof dan als syn. van *Nigella sativa*. De oude naam *nigella Romana* is o. a. bewaard in het Fransche *nigelle romaine* en in Roomsche *nigelle*, welke laatste naam vermeld wordt door Dr. H. van Hall in „De Kruidtuin van 's Rijks Hoogere Burger-school te Middelburg” (Anno 1871).

Veld aiuyn (p. 699) *bulbus leucanthemus minor*, *ornithogalon*²⁾, is de vogelmelk, *Ornithogalum umbellatum*. Natuurlijk was ook deze plant officineel en wel werd de bol, die bekend was onder den naam *radix ornithogali* of *r. o. vulgaris*, gebruikt.

Alleluia (p. 308) *oxys*, *trifolium acetosum* en kockocksbrood (p. 308).... officin. *panis cuculi* zijn namen voor *Oxalis Acetosella*, de witte klaverzuring. Paque ver-

1) Ik trof ook aan *melanthium sylvestre* als syn. van *Nigella arvensis* en *melanthium damascena* als syn. van *N. damascena*.

2) Een drukfout voor *ornithogalon*.

meldt op p. 534 den naam alleluia als soms gebruikt; in het Duitsch, Engelsch en Fransch werd of wordt de naam evenzeer gebruikt. In het Fransch is alléluia een van de gewone namen. *Trifolium acetosum* kan men o. a. terugvinden in sour clover, trèfle aigre, vinaigrette, Sauerklee en ook in zure klaver dat in enkele streken van ons land gezegd wordt. *Panis cuculi* vindt men ook in vele namen voor de plant in verschillende moderne talen, ik herinner slechts aan ons koekoeksbrood en aan het Fransche pain de coucou.

Deckriet (p. 102) *culmus*, *calamus* en riet (p. 530) *arundo*, *canna*, *calamus*.... zijn namen voor *Phragmites communis*, riet. Ik vermoed dat niet alle botanici terstond het verband zullen inzien tusschen de cursieve namen en *Phragmites communis*, maar als ze even bedenken dat Linnaeus het riet *Arundo Phragmites* noemde, dan zal dat verband stellig ten minste ten deele gemakkelijk ingezien worden. Beide namen, dekriet en riet, worden nog tegenwoordig veel gebruikt.

Zoowel bij de peer, *Pirus communis*, als bij den appel, *Pirus Malus*, maakt Kil. onderscheid tusschen de vrucht en de plant. Peere, peyre, pere (p. 486) *pyrum* is de vrucht van den peerboom, peyrboom (p. 486) *pyrus*, *pirus* of peereler (p. 486). Appel (p. 23) *pomum* is de vrucht van den appelboom, appeler of appeltere (p. 24) *malus*, *pomus*.

Amarelle (p. 21), pruymperse, *armeniicum malum*, *praecox*; pruymkerse (p. 509) — vermoedelijk een drukfout voor pruymperse — *malum armeniicum*; abricock (p. 831) en auantperse (p. 834) *persicum praecox*, *armeniicum*, *armenicum* zijn alle namen voor de vrucht van de abrikoos, *Prunus Armeniaca*. Een naam voor den boom zelf vond ik tot mijn verbazing niet in Kiliaan.

Slee, sleepruyme (p. 593) *spineolus*, *pruneolum*, *prunulum*, *prunum siluestre*.... en sleeuwe (p. 594) zijn namen voor

de vrucht van den sleedorn ¹⁾, sleewdoren (p. 593) *prunus siluestris*, d. i. onze sleedoorn, *Prunus spinosa*. De bloemen werden, en worden in Duitschland nog wel gebruikt; ze heeten thans flores acaciae, maar een enkele maal worden ze flores pruni silvestris genoemd. In het Fransch heet de vrucht meestal prunelle, waaruit de naam *pruneolum* of *prunulum* kan herkend worden.

Aeckerboom, eeckelboom (p. 5) *quercus* zijn namen voor den eik, *Quercus Robur*, voor welke plant Kil. ook vermeldt (p. 135) eycke, eecke, eyckeboom en eyckenboom. Op dezelfde bladz. geeft hij als wetenschappelijke namen *quercus*, *Iouis arbor*, *arbor glandifera*. Nu is *Jovis arbor* een van de oude synoniemen voor den eik, zoodat hieruit volgt dat *quercus* bij Kil. niet is een naam voor het geslacht *Quercus*, maar voor een soort van dit geslacht. Ik houd mij echter overtuigd dat met dien naam *quercus* niet enkel bedoeld werd *Quercus Robur* (= *Q. pedunculata*), maar tevens ook *Q. sessiliflora*, de wintereik, die trouwens door velen beschouwd wordt als een verscheidenheid van *Q. Robur*. De bekende vrucht heet bij Kil. (p. 5) aecker, eeckel en (p. 135) eychel, welk laatste naar mijne meening een drukfout is voor eyckel.

Behalve dezen eik vermeldt Kil. nog een andere soort nml. de steeneycke (p. 632) *ilex*, d. i. *Quercus Ilex* L.; wellicht bedoelt Kil. met deze soort ook de steenpalm (p. 632) *vetus ilex*, ten minste de reeds hierboven genoemde Dr. van Hall geeft voor *Quercus Ilex*, de groeneik, ook den naam steenpalm op.

Volgens vele botanici is *Quercus Suber* L., de kurkeik, een verscheidenheid van *Q. Ilex*. Deze kurkeik levert het bekende kurk, dat Kil. vermeldt onder den naam pantoffelhout (p. 483), *suber*, als bewijs dat kurk reeds lang geleden

1) M. i. een drukfout voor sleedoren.

gebruikt werd voor zolen. Den naam kurk, of een daarmede overeenkomenden naam, zocht ik te vergeefs in Kilaan.

Met den ouden wetenschappelijken naam *rhamnus*¹⁾ springt Kil. op eene plaats zonderling om. Hij geeft daar schijtbesie (p. 565) *rhamnus*. Dit is evenwel een onjuiste afkorting — wellicht door een schrijffout ontstaan — van *rhamnus catharticus*, een oude wetenschappelijke naam voor den wegedoorn, *Rhamnus catartica*. Hier komen weer de oude en de nieuwe wetenschappelijke namen met elkaar overeen. Voor den wegedoorn vermeldt Kil. verder reynbesien (p. 526) *spina infectoria*, rhamni genus.... rijnbesie (p. 532) *spina infectoria*, *rhamnus catharticus*.... en sapgroenboom (p. 549) *rhamnus catharticus*. De naam schijtbesie duidt het gebruik der vruchten voldoende aan; een Duitsche naam der plant is Purgierwegdorn, een Engelsche purging buckthorn, een Fransche nerprun purgatif.

Rhamnus, ook wel *ramnus* geschreven, is een zeer geschikte naam om een botanicus, die geen studie maakte van oude wetenschappelijke plantennamen, in de war te brengen. Natuurlijk denkt deze terstond aan ons geslacht *Rhamnus*, of ten minste aan een soort van dit geslacht. Ongelukkig is dit geheel bezijden de waarheid; *rhamnus* is een van de oude synoniemen van de kruisbes, *Ribes Grossularia*. Als andere synoniemen voor die plant noem ik *paliurus* en *vitis crispa*. Dat werkelijk *rhamnus* en *paliurus* geen *Rhamnus catartica* kunnen zijn, maar tot het geslacht *Ribes* moeten behooren kan ieder begrijpen die even doordekt bij lezing van de volgende 5 woorden uit Kiliaan. „Kroeseldoren (p. 527) *rhamnus*, *paliurus* Gal. grosselier.” Behalve kroeseldoren noemt Kil. voor de kruisbes nog stekelboom (p. 633), stekeldeuren (p. 634) en stekelhaeghe (p. 634). Voor de vrucht — of de vruchten — geeft Kil.

1) Op dien naam kom ik terug bij *Ribes Grossularia*.

(pp. 327, 330 en 634) op kroesbaeye, kroesbesie, kroeselbesi¹⁾, kruysbesie, kruysdorenbesien, stekelbesie, stekbesie. Als oude naam voor de vrucht vindt men bij Kil. *vua crispa*²⁾, waarmede kroesbesie en andere namen dezer vrucht overeenkomen.

Zeer gemakkelijk is uit Kil. terecht te brengen de naam hinnenbraeme (p. 238) *rubus Idaeus*, want hier komt de oude wetenschappelijke plantennaam toevallig geheel overeen met den nieuwen; *Rubus Idaeus* is onze framboos. Gemakkelijk is ook te begrijpen dat hinnenbesie (p. 238) *morum rubi Idaei*, de eenigzins op een moerbeï gelijkende vrucht van *Rubus Idaeus* is.

Rumex Acetosa, de veldzuring, is uit Kil. niet juist gemakkelijk te herkennen, want bijna altijd geeft hij aan deze plant den ouden naam *oxalis*; hierdoor denkt men onwillekeurig aan het tegenwoordig geslacht *Oxalis*, waarmede de oude naam *oxalis* intusschen niets te maken heeft. Kil. vermeldt voor de veldzuring op pp. 651, 652 en 653 achtereenvolgens: suerkruyd, suerckel, suerick, suerampel, suyringh en surckel. Wetenschappelijke namen zijn *oxalis*, *acetosa*, *rumex* en *acidula*. Suerkruyd wordt door hem vermeld uit Leuven, waar volgens Paque de naam zuurkruid nog gebruikt wordt.

De met *Rumex Acetosa* verwante *Rumex Acetosella*, schapezuring, noemt Kil. schaepssuerckel (p. 552) *oxalis minuta*, *acetosella*. Ik behoef er nauwelijks op te wijzen dat de oude en de nieuwe Nederlandsche namen een treffende gelijkenis vertoonen.

Voor *Salvia officinalis*, salie, geeft Kil. hofkruyd (p. 241);... saelgie, salie, sauie (p. 547); salgie, salie (p. 548) en selfe

1) Stellig een drukfout voor kroeselbesie.

2) Ik volg overal nauwkeurig de schrijfwijz van Kil.; thans zou men schrijven *uva crispa*.

(p. 583). De bijgevoegde naam *salvia* heeft betrekking op de salie bij uitnemendheid, d. i. *Salvia officinalis*.

Hoernervulsel (p. 240) is een zeer eigenaardige naam voor ons boonenkruid, *Satureja hortensis*, omdat hij bewijst dat die plant vroeger een heel andere dienst in de huis-houding bewees dan tegenwoordig. Andere namen zijn hofkunne en keule (p. 241 en p. 290); wetenschappelijke namen zijn *cunila*, *satureia* en *thymbra herba*. Den naam boonenkruid, of een daarmede overeenkomenden naam, heb ik tevergeefs in Kil. gezocht.

Van *Scolopendrium vulgare*, tongvaren, meldt Kil. hertstonghe (p. 235) *phyllitis*, *lingua ceruina*, herba vulgò *scolopendria* dicta; verder geeft hij steenvaeren (p. 632) *scolopendrium*.

Het tegenwoordige geslacht *Solanum* is bij Kil. vertegenwoordigd door 3 soorten nml. door *S. Dulcamara*, *S. Melongena* L. en *S. nigrum*. *Solanum Dulcamara* wordt slechts eenmaal vermeld nml. als alfrancke (p. 19) *amara dulcis*, *dulci-amara*, enz. Beide wetenschappelijke namen vindt men nog in verschillende moderne talen. Van *Solanum Melongena* L., de eierplant, geeft Kil. enkel namen voor de vrucht, zijnde veranghene, dolappel (p. 737) *matum insanum*....; melansse (p. 850).... *melangenum*, *matum insanum* en verangene (p. 865). *Solanum nigrum*, zwarte nachtschade is de *Solanum* bij uitnemendheid. Kiliaan vermeldt voor haar slechts één Nederlandschen naam nml. nachtschaede (p. 408), maar geeft daarbij zeer oude synonimen uit welke duidelijk blijkt dat hij de soort *S. nigrum* bedoelt. Die wetenschappelijke namen zijn *solanum*, *strychnis*, *morella*, *vua vulpis*, *vua lupina* vulgò *solatrum*. Van deze is er een anders gespeld dan ik elders aantrof, ik vond *strychnos*; den eerstgenoemden naam vindt men nog terug in herba solani, den 4^{en} in Fuchstraube en den 5^{en} in raisin de loup.

Meelpeere, suyppeere (p. 381) *sorbum*; sorbe, sorbenbese, sorbappel (p. 610) *sorbum* zijn namen voor de vrucht van den sorbenboom, *Sorbus domestica* L. De plant zelf geeft Kil. op onder de namen sorbenboom, sorbappelboom (p. 610) *sorbis*; suyppeerboom (p. 652) *sorbis*. Op p. 610 geeft Kil. ook enkele namen in moderne talen, b.v. als Duitsch Sorbappel — die terug te vinden is in Sorbapfel — en als Engelsch sorbo apple — die in later tijd sorb apple genoemd werd. Suyppeere heette de vrucht omdat ze werd uitgezogen en niet gegeten; of deze vrucht nog gebruikt wordt weet ik niet.

Toen Linnaeus geslachts- en soortnamen noodig had voor zijn binaire nomenclatuur, gebruikte hij zooveel mogelijk bestaande namen. Hij liet daarom aan den sorbenboom den naam *Sorbus* behouden, maar koos dezen als naam van het geslacht en voegde er den naam *domestica* aan toe als bewijs dat hij enkel gekweekt en niet wild voorkwam. Waar Linnaeus aan een plant een uit drie woorden bestaanden naam gaf — b.v. *Scandix Pecten Veneris*¹⁾ — deed hij dit omdat zij bekend was onder een dubbelen naam; in dat geval gebruikte hij dien dubbelen naam steeds als soortnaam.

Kanckerbloeme (p. 278) *vrinaria*, *dens leonis*, *rostrum porcinum*, *caput monachi*, *dens caninus* is de paardenbloem, *Taraxacum officinale*. Op p. 479 vermeldt Kil. haar als papenkruyd, papenbladt, *dens leonis*, *vrinaria*, *hieracium officin. taraxacon*, *corona* et *caput monachi*. De oude naam *urinaria* is zeer karakteristiek omdat ze herinnert aan het gebruik der plant als diureticum; Littré vermeldt voor haar den Franschen naam urinaire. *Caput of corona monachi* heette ze naar den algemeenen bloembodem als de vruchtjes er afgeblazen of afgewaaid zijn. Men ontmoet dien naam o. a. in het Engelsche priest's crown. Ook de namen *dens*

1) Kil. noemt deze plant naeldenkeruel (p. 411) *Veneris pecten scandix*.

caninus en *d. leonis* vindt men nog in sommige moderne talen vertegenwoordigd.

Quendel (p. 514) *serpillum*, *matris animula*, *thymus agrestis* is de wilde tijm, *Thymus Serpyllum*. De verwante *Thymus vulgaris*, de tijm, heet bij Kil. tijm, tijmmoos (p. 671) *thymus*, dat is de tijm bij uitnemendheid. Nog steeds wordt in de geneeskunde onder *herba thymi* uitsluitend verstaan het kruid en onder *oleum thymi* de aetherische olie van deze plant. Paque geeft den naam tijmoos als nog tegenwoordig gebruikt.

Terwe (p. 669) *triticum* en weyte (p. 797) zijn beide namen voor *Triticum vulgare*, de tarwe. Iemand die niet bekend is met oude nomenclatuur zal niet licht op het denkbeeld komen dat *olyra*, *far candidum* welke Kil. (p. 22) achter het woord amelkoren geeft een met *triticum* verwante soort is. Toch is *olyra* een der synoniemen voor *Triticum dicoccum*. *Frumentum monococcon* (p. 131), eenkoren, zal men ook niet terstond voor een soort van *Triticum* houden, het is *Triticum monococcon*. Ook de spelt, *Triticum Spelta*, is niet zeer gemakkelijk uit Kil. thuis te brengen hetgeen blijkt uit de wetenschappelijke namen die hij opgeeft, nml. (pp. 111, 128 en 615) *ador*, *far*, *far adorem* en *zea*. Nederlandsche namen zijn volgens Kil. (t. a. pl.) dinckel, dinckelkoren, dunckelkoren en spelte.

Kamerkruid (p. 277) *barbicapra*; reynette, gheytenbaerd (p. 526) zijn namen voor de moerasspiraea, *Ulmaria palustris*, welke door Linnaeus *Spiraea Ulmaria* werd genoemd. Den naam *barbicapra* vindt men terug in goat's beard, barbe de chèvre, enz.

Tortsenkruid, wolkruyd (p. 679) *verbascum*, *lucernalis herba*, *candela regia*; wolblad (p. 817) en wolblaederen (p. 817).... officin. *tapsus barbatus* beteekenen alle de koningskaars, *Verbascum Thapsus*.

Bekeboom (p. 66) *cepea*, *anagallis aquatica* vulgò *becabunga*

is onze beekpunge, Veronica Beccabunga, voor welke plant Kil. ook opgeeft waeterponghe, backponghe (p. 781) *lauer, anagallis aquatica*. Uit het voorafgaande blijkt duidelijk dat die laatste naam syn. is met *becabunga*, hetgeen eigenlijk geschreven moet worden *beccabunga*, en waarnaar Linnaeus de plant Veronica Beccabunga noemde. Of Kil. zich vergist door op te geven (p. 781) dat waetermerck een andere naam is voor waeterponghe durf ik niet beslissen. De naam merck zou mij eerder doen denken aan een umbellifeer.

Op p. 751 geeft Kil. vioole, violette, *viola*; een paar regels lager geeft hij vioolette ¹⁾, vioole, *viola nigra, purpurea*.... Alle drie deze wetenschappelijke namen zijn syn. van *Viola odorata*, het Maartsch viooltje.

Nestelkruid, nestelinckkruid (p. 415); seegras (p. 579); seekruid (p. 579); seenestelen (p. 580); wier, zeegras (p. 804) zijn Nederlandsche namen voor zeegras, *Zostera marina*. Als wetenschappelijke namen vermeldt Kil. (t. a. pl.) *alga*, *alga marina*, *fucus marinus* en *vlua*. Ieder weet dat het eiland Wieringen zijn naam te danken heeft aan deze plant, die o. a. op de kust van Texel veel wordt opgevischt.

Aan het slot van mijn stukje nog enkele opmerkingen. Slechts een klein deel van de Kiliaansche namen heb ik in het voorafgaande besproken om het stukje niet al te lang te maken. Ik koos voornamelijk voorbeelden waaruit bleek dat een oude wetenschappelijke naam wel een geslachtsnaam ²⁾ kan schijnen, maar het niet is. Andere voorbeelden koos ik o. a. om te laten zien hoe weinig de oude

1) Wellicht een drukfout voor violette.

2) Natuurlijk bedoel ik een geslachtsnaam in den tegenwoordigen zin. Ik heb bij een ouden schrijver nog nooit een schijnbare tegenwoordige geslachtsnaam ontmoet, die niet betrekking had op één soort — of op een paar verwante soorten — in plaats van op het geheele geslacht.

namen dikwijls overeenkomen met de onze en ook om te laten zien hoe die oude namen soms zeer geschikt zijn om iemand in de war te brengen. Gerust durf ik te verzekeren, dat ik heel lang op oude wetenschappelijke namen gestudeerd had voor ik durfde wagen namen uit Kiliaan te gaan doorwerken. Een tijd lang vatte ik zelfs het plan op een woordenboek van oude wetenschappelijke plantennamen samen te stellen. Ik gaf echter dit voornemen op daar ik bezig was aan een woordenboek van plantennamen in Nederlandsch, Fransch, Engelsch en Duitsch, welk werk toch reeds te veel van mijn tijd in beslag nam. Toch bleek mij tot mijn groote spijt bij het doorwerken van Kiliaan, dat ik voor eenige plantennamen uit zijn woordenboek — gelukkig betrekkelijk voor weinig — geen nieuwere wetenschappelijke namen kon opgeven.

MIDDELBURG, Sept. 1910.